

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 marca 2016 r.

Pozycja 270

POSTANOWIENIE z dnia 26 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 215/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej S.G. w sprawie zgodności:

art. 38 ust. 1-4 w związku z art. 3 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.) z art. 67 ust. 2 w związku z art. 30 i w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

- 1) odrzucić wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej,
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 16 czerwca 2015 r. S.G. (dalej: skarżący, wnioskodawca) wniósł o stwierdzenie, że art. 38 ust. 1-4 w związku z art. 3 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.; dalej: ustawa o pomocy społecznej) w zakresie, w jakim przepisy te „regulują sposób ustalenia wysokości zasiłku okresowego dla osób uprawnionych”, są niezgodne z art. 67 ust. 2 w związku z art. 30 i w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą. Decyzją z lutego 2011 r. Burmistrz D. przyznał skarżącemu zasiłek okresowy (dalej: zasiłek) na okres od 1 do 28 lutego 2011 r. w wysokości 176,00 zł, a decyzją z marca 2011 r. na okres od 1 marca 2011 r. do 30 kwietnia 2011 r. w kwocie 239,00 zł. W uzasadnieniu obu decyzji organ stwierdził, że wnioskodawca spełnia ustawowe wymogi do uzyskania świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku okresowego, gdyż miesięczny dochód rodziny nie przekracza kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz występują okoliczności wymienione w art. 7 tej ustawy, tj. bezrobocie i ubóstwo. Kwota zasiłku, z uwagi na ograniczone możliwości finansowe Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w D., ustalona została w wysokości 50% różnicy między kryterium rodziny a osiąganym dochodem. Na powyższe decyzje skarżący wniósł odwołania.

W toku postępowania administracyjnego i sądowo-administracyjnego kilkakrotnie uchylano kwestionowane przez skarżącego rozstrzygnięcia i w związku z tym przekazywano sprawy do ponownego rozpoznania. Ostatecznie wyrokiem ze stycznia 2014 r. Wojewódzki

Sąd Administracyjny w K. oddalił skargi, które skarżący wniósł na decyzje Samorządowego Kolegium odwoławczego z lutego 2013 r. W dniu 5 listopada 2014 r. ustanowiony w sprawie pełnomocnik z urzędu sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia na to orzeczenie skargi kasacyjnej. Opinia ta została doręczona skarżącemu 24 listopada 2014 r.

W dniu 19 stycznia 2015 r. skarżący wystąpił do Sądu Rejonowego w D. (dalej: Sąd Rejonowy w D.) z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem z kwietnia 2015 r. sąd ten ustanowił dla skarżącego adwokata z urzędu. Zarządzeniem z 29 kwietnia 2015 r. (nr U-1057/15), doręczonym 5 maja 2015 r., Okręgowa Rada Adwokacka w K. (dalej: ORA w K.) wyznaczyła pełnomocnika.

Zdaniem skarżącego zakwestionowane w skardze przepisy pozwalają na ustalenie wysokości zasiłku okresowego w kwocie, która nie pokrywa minimalnych kosztów utrzymania dorosłego człowieka. W związku z tym, przyznany na ich podstawie zasiłek nie pozwala skarżącemu żyć w warunkach odpowiadających jego godności. Ponadto – jak zarzucił skarżący – przepisy te naruszają „zasadę równości wszystkich obywateli wobec prawa”. Umożliwiają bowiem „odmienne traktowanie osób uprawnionych do otrzymania zasiłku okresowego, a zwłaszcza przyznania im możliwości obniżenia o 50% zasiłku okresowego”.

Wraz ze skargą konstytucyjną skarżący złożył wniosek o przywrócenie terminu do jej wniesienia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia warunków wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z art. 46 oraz art. 47 ustawy o TK z 1997 r. Skargom konstytucyjnym niespełniającym tych warunków oraz skargom oczywiście bezzasadnym Trybunał Konstytucyjny odmawia nadania dalszego biegu.

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna jest dopuszczalna, gdy skarżący uzyskał ostateczne orzeczenie wydane przez sąd lub organ administracji publicznej. Artykuł 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. uzależnia natomiast wniesienie skargi konstytucyjnej od uzyskania „prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia”, wprowadza też wymóg „wyczerpania drogi prawnej”.

Zgodnie z art. 173 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, ze zm.) od wydanego przez wojewódzki sąd administracyjny wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Skarżący nie poddał kontroli NSA wyroku WSA w K., ponieważ pełnomocnik z urzędu wyznaczony do sporządzenia skargi kasacyjnej przedstawił opinię o braku podstaw do jej wniesienia. Należy zatem przyjąć, że w analizowanej sprawie orzeczeniem ostatecznym w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest prawomocny wyrok WSA w K. z 16 stycznia

2014 r. Bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczął się natomiast w dniu doręczenia skarżącemu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej.

Rozpatrywanej skardze konstytucyjnej należało odmówić nadania dalszego biegu, ponieważ została złożona w Trybunale z przekroczeniem terminu określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r.

Opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej skarżący otrzymał 24 listopada 2014 r. W tym dniu rozpoczął się bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Wystąpienie przez skarżącego (19 stycznia 2015 r.) z wnioskiem, o którym mowa w art. 48 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r., spowodowało zawieszenie tego terminu. Trwało ono do 5 maja 2015 r., tj. do dnia, w którym pełnomocnikowi zostało doręczone zarządzenie ORA w K., wydane w celu wykonania postanowienia Sądu Rejonowym w D. z 13 kwietnia 2015 r.

W myśl art. 20 ustawy o TK z 1997 r. w sprawach w niej nieuregulowanych do postępowania przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c. Z powodu braku odrębnej regulacji w ustawie o TK termin, o którym mowa w art. 46 ust. 1 oraz art. 48 ust. 2 zdanie drugie tej ustawy, powinno się obliczać na podstawie unormowań zawartych w k.p.c., a w myśl odesłania wynikającego z art. 165 § 1 k.p.c. – na podstawie przepisów prawa cywilnego. Zgodnie zaś z art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, ze zm.), jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, za miesiąc przyjmuje się 30 dni.

Skarżący wniósł rozpatrywaną skargę konstytucyjną 16 czerwca 2015 r. (data nadania), a zatem z przekroczeniem terminu wskazanego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. Należy bowiem zauważyć, że od doręczenia skarżącemu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej do wystąpienia przez niego z wnioskiem do Sądu Rejonowego w D. upłynęło 56 dni (6 dni w listopadzie, 31 dni w grudniu i 19 dni w styczniu), natomiast od dnia doręczenia pełnomocnikowi zarządzenia ORA w K. do wniesienia skargi – 42 dni (26 w maju i 16 w czerwcu). Zatem od dnia doręczenia skarżącemu opinii do dnia wniesienia przez niego skargi (nie licząc okresu zawieszenia) minęło 98 dni.

Powyższa okoliczność jest – zgodnie z art. 49 w związku z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 1997 r. – podstawą odmowy nadania rozpatrywanej skardze dalszego biegu.

W związku ze złożonym wraz ze skargą konstytucyjną wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia Trybunał zwraca uwagę na to, że przewidziana w art. 167 k.p.c. instytucja przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej może mieć zastosowanie w postępowaniu sądowokonstytucyjnym (zob. także pogląd A. Zielińskiego, *Zakres stosowania przepisów k.p.c. w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym*, „Palestra” 1997, nr 7-8, s. 62) tylko wtedy, gdy wniosek o przywrócenie terminu dotyczy terminu procesowego. Tymczasem trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej jest nieprzywracalnym terminem prawa materialnego, gdyż ogranicza w czasie możliwość dokonania czynności proceduralnej, niezbędnej (choć niewystarczającej) do wywołania skutku materialnoprawnego w postaci stwierdzenia niezgodności zaskarżonego przepisu z Konstytucją. Naruszenie tego terminu uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej (zob. postanowienia TK z 4 marca 2008 r., Ts 223/07, OTK ZU nr 3/B/2008, poz. 119; 5 października 2012 r., Ts 163/12, OTK ZU nr 3/B/2013, poz. 263 oraz 5 marca 2015 r., Ts 342/14, niepubl.).

Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej należało więc odrzucić, gdyż jest to termin prawa materialnego i nie podlega przywróceniu (art. 20 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 171 k.p.c.). Stanowisko to jest ugruntowane zarówno w orzecznictwie Trybunału (zob. np. postanowienia TK z: 7 grudnia 2004 r., Ts 99/04, OTK ZU nr 5/B/2004, poz. 326; 5 kwietnia 2006 r., Ts 46/06, OTK ZU nr 5/B/2006, poz. 234 oraz 4 marca 2008 r., Ts 223/07, OTK ZU nr 3/B/2008, poz. 119), jak i w doktrynie

(zob. np. M. Hauser, *Odesłania w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym*, Warszawa 2006, s. 179; M. Masternak-Kubiak, *Procedura postępowania w sprawie skargi konstytucyjnej*, [w:] *Skarga konstytucyjna*, red. J. Trzcíński, Warszawa 2000, s. 181-182).

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał postanowił jak w sentencji.